

Інформаційна довідка
щодо проекту Закону України «Про внесення зміни до статті 4 Закону
України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове
державне соціальне страхування» щодо уточнення переліку платників
єдиного внеску»
*(реєстр. № 13678 від 22.08.2025)**

***Анотація.** В інформаційній довідці представлено результати аналізу пропозицій, передбачених проектом Закону України «Про внесення зміни до статті 4 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» щодо уточнення переліку платників єдиного внеску» (реєстр. № 13678 від 22.08.2025).*

***Ключові слова:** загальнообов'язкове державне соціальне страхування, страховий стаж, єдиний внесок, застрахована особа, Служба судової охорони.*

Вступ.

Ефективне управління державними установами є ключовим чинником забезпечення їх належного функціонування, а також гарантування соціальних прав співробітників, зайнятих у діяльності таких установ. Служба судової охорони (далі – Служба) – є державним органом у системі правосуддя для забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах¹. До основних завдань Служби належить створення безпечного середовища для учасників судового процесу – основної умови здійснення правосуддя.

В умовах правового режиму воєнного стану Служба стикнулася з низкою викликів організаційного характеру, зокрема щодо укомплектованості кадрами та дотримання соціальних гарантій співробітників.

Основна частина.

Служба підзвітна Вищій раді правосуддя та підконтрольна Державній судовій адміністрації України. Остання відповідно до Положення про Службу судової охорони² затверджує граничну чисельність її центрального органу управління та територіальних управлінь. Фінансування Служби здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України.

До співробітників Служби належать: особи, яким присвоєно спеціальне звання Служби (для здійснення покладених на них повноважень їм надається право зберігати, носити і застосовувати вогнепальну зброю та спеціальні засоби, а також застосовувати заходи фізичного впливу і спеціальні засоби в порядку та випадках, визначених законами України «Про Національну поліцію» та «Про охоронну діяльність»); державні службовці (апарат центрального органу та територіальних управлінь); працівники (особи, які уклали трудовий договір зі Службою). Серед зазначених категорій співробітників найменш визначеним є правовий статус осіб, яким присвоєно спеціальне звання Служби, зокрема в аспекті умов їхньої праці / служби порівняно зі службою в правоохоронних органах.

¹ Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 2 червня 2016 року № 1402-VIII (ст. 161). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/1402-19#n1882>

² Положення про Службу судової охорони : затверджено Рішенням Вищої ради правосуддя від 4 квітня 2019 року № 1051/0/15-19. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1051910-19#Text>

Окрім того, не оминули співробітників Служби загальні проблеми правового регулювання соціального захисту, що виникли у працівників судової системи України через низьку якість норм підзаконних нормативно-правових актів та незавершеність реформ³. Недосконалість законодавства обумовила появу судових позовів із боку співробітників Служби щодо виплати додаткової винагороди, передбаченої постановою Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 року № 168⁴.

Із метою забезпечення належного соціального захисту співробітників Служби після їх звільнення розроблено проект Закону України «Про внесення змін до статті 4 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» щодо уточнення переліку платників єдиного внеску» (реєстр. № 13678 від 22.08.2025) (далі – законопроект).

Законопроектом пропонується внести зміни до статті 4 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування», якими включити до переліку осіб, за яких має сплачуватися єдиний внесок, співробітників Служби судової охорони, у тому числі тих, які проходять військову службу під час особливого періоду, визначеного законами України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» та «Про військовий обов'язок і військову службу».

Розглянувши законопроект, вважаємо за доцільне висловити таке.

За своїм змістом пропозиції законопроекту мають техніко-юридичний характер, оскільки забезпечують принцип правової визначеності норми щодо платника єдиного внеску за співробітників Служби судової охорони.

Із концептуального погляду, положення законопроекту є дискусійними, оскільки відповідно до законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування, зокрема абзацу сьомого пункту 1 частини першої статті 4 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування»⁵, військові частини та органи, які виплачують грошове забезпечення, є платниками єдиного внеску за всіх осіб, яким вони таке грошове забезпечення надають. Невиконання військовими частинами та органами цього обов'язку є порушенням законодавства та підставою для притягнення до відповідальності винних осіб.

Водночас ухвалення законопроекту сприятиме розумінню ідентичності правового статусу осіб, яким присвоєно спеціальне звання Служби, та статусу поліцейських, осіб рядового і начальницького складу інших правоохоронних органів, що, своєю чергою, актуалізує питання про сплату додаткових виплат цій категорії осіб у період воєнного стану.

³ Журавель В. О. Аналіз практичних проблем правового регулювання соціального захисту працівників судової системи. *Юридична наука*. 2020. № 9 (111). С. 194-202.

⁴ Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану : постанова Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 року № 168. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2022-%D0%BF#Text>

⁵ Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 8 липня 2010 року № 2464-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text>

На нашу думку, удосконалення законодавчого врегулювання правового статусу осіб, які мають спеціальне звання Служби, потребує концептуального обґрунтування, на підставі якого мають бути внесені відповідні зміни до спеціального законодавства.

Висновки.

Своєчасне та повне фінансування, забезпечення соціальних гарантій співробітникам є основою для ефективного виконання функцій, покладених на Службу.

Урахування зазначених концептуальних зауважень дозволить уникнути фінансово-економічних ризиків прийняття законопроекту в частині збільшення видатків державного бюджету на фінансування соціальних гарантій та додаткових виплат.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

** Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*